

Robert Vano

Chci být jako kečup

„Roberte, podlež ostnatej drát – a nediv se.“ Tohle řekl 5. prosince 1967 neznámému slovenskému klukovi jeho anděl strážný. Chlapec poslechl a jen ve spodkách se vyplazil ze socialistického Československa za svobodu. A za blýskavou slávou elitního módního fotografa. Téměř po padesáti letech, už jako legenda, o dramatické cestě na vrchol otevřeně vypráví v knize s provokativním podtitulem *Fotka nemusí být ostrá*.

Emigrace není útěk trucovitého dítěte z domova kousek za humna, ale riskantní krok s nedozírnými následky. Neměl jsi strach z nejistoty a neznáma, do nichž jsi prchal? Kvůli rodnému jazyku, maďarštině, nebyla moje slovenština ideální a v Bratislavě mě nevzali na herectví. A za rohem už na mě číhali vojáci. Většinu kluků odvedli v maturitním ročníku, a kdo se nedostal na studia, musel narukovat. Dostal jsem předvolání k odvodu na 7. prosince. Kamarád Jarda dopadl stejně, a tak jsme si řekli, že zmizíme na Západ. Nic jsem o „Západu“ nevěděl, ale lákal mě velký svět. Cítil jsem, že k němu patřím. Jarda chodil se spolužačkou Evou, domluvili jsme se, že ji vezmeme sebou a v Itálii ji prodáme. Pannu, a ještě k tomu krásnou Slovenku, každý chlap koupí! A jako milionáři odjedeme do Austrálie, pořídíme ovce a ostříháme je, vlna nás uživí... Vzal jsem to vlakem přes Maďarsko a Jugoslávii.

Do jaké míry jste tušili, co činíte? Měli jste představu, jaká rizika vás při útěku a za hranicemi čekají?

Věděli jsme jen, že se o našem plánu nesmí nikdo dozvědět. Že o něm nesmíme říct doma a že bezpodmínečně musíme zmizet do odvodu. Odjeli jsme pátého, na Mikuláše. Jistou informaci jsme přece jen měli. Kamarádi z Jugoslávie nám řekli, že vagony našeho vlaku jedoucího do Varny budou při průjezdu Jugoslávií zamčené. Byla to pravda, v Záhřebu jsme museli vystoupit záchodovým okénkem. Mysleli jsme, že Jugoslávie je už napůl Západ, jezdilo se tam pro dříviny, když jsi je neměl, nebyl jsi „in“. A když jsme se pak autem kodrcali ze Záhřebu k jugoslávsko-italské hranici, bezostyšně jsme se ptali na cestu na policejní stanici. Směr k čáře nám ukázali bez vyptávání. S ostatním plotem jsme ale nepočítali. Dole začínal ve výšce kolen, šaty musely dolů – hranici jsme přelazili ve spodním prádle. Navíc za nevídané asistence mladého jugoslávského pohraničnicka. Mířil na nás, zblízka jsem se díval do hlavně samopalů, ale pak náhle ustoupil a nechal nás projít. Za dráty zůstaly naše teplé bundy i batohy, a když na ně náhle zasvítily reflektory a rozječela se siréna, pádili jsme polonazi k tušené dálnici. Stopem jsme se dostali do Terstu.

Takže vysněné dveře na Západ jste otevřeli ve spodkách.

Promrzlí v darované dece, bez peněz a bez dokladů. Ty jsme stejně jako dnešní uprchlíci zahodili. Kdyby nás chytili, nevěděli by, odkud jsme, a nevrátili by nás. Do lágru na hranicích Terstu jsme nakonec všichni tři doputovali jen díky šťastným náhodám. A po třech měsících jsme z lágru odjížděli. Ne do vysněné Austrálie, ale Jarda s Evou – naše „panna na prodej“ byla v pátém měsíci – už jako manželé mířili do Švédska, já do amerického lágru v městečku poblíž Říma. Na radu kněze jsem se rozhodl pro Spojené státy, ale jako neploetý jsem musel čekat, až pro mě najdou rodinu, která mě adoptuje. Za sedm měsíců se na nástěnce objevilo mé jméno. Byl jsem adoptován a čtyři týdny nato jsem konečně odlétal za oceán.

Hrála v rozhodnutí emigrovat roli i sexuální orientace?

Nové Zámky byly maďarské, všichni byli katolíci. Když jsem dospíval, kluci u nás nemohli pořádně chodit ani s holkami, i když jsme s nimi samozřejmě randili. Já. A když se holka vdávala, musela být panna. Po svatební noci matka vyvěsila prostěradlo s důkazem. A kde si slečna panenství neuhlídala, tam zařízli kuře a důkaz byl na světě. Když babky drbaly o tom, jaká je Marka kurvička, kuřecí krev je umlčela. Kluci vždycky táhli s kluky, hrál se fotbal, kouřili jsme a honili si piňdoury, tak to zkrátka bylo, proč o tom přemýšlet. Ve škole se neprobírala ani lidská anatomie, natož sexualita, skončili jsme u žaby. Poučili nás, že samečkové se přichytávají na záda samiček, a na některé se jich nahromadí tolik, že samička div nevypustí duši. My jsme je pak na potoce odtrhávali od sebe, aby žaby dlouho nešukaly. Takže moje orientace, o které jsem nic nevěděl, při útěku roli

nehrála. Mně spíš vadilo, že nemůžu nosit dlouhé vlasy. Sex nebyl důležitý. Až když jsem v New Yorku chodil na kurs kadeřníků, občas se někdo zeptal, jestli nejsem gay. Nejspíš proto, že jsem se nechoval jako Rambo, a leccos možná napověděla má gesta. Vyhledal jsem si to neznámé slovo ve slovníku. Gay znamená šťastný, veselý. Zarazil jsem se. Panebože! Jsem nešťastný, neumím jazyk, nemám žádnou profesi ani peníze, tak proč si myslí, že jsem gay?! Až později jsem samozřejmě pochopil, o co jde. Ti, kdo se mě ptali, byli v minulém životě nejspíš policejní psi, kteří mou jinakost cítili už na dálku.

Jaká byla tvá americká rodina?

Adoptovali mě manželé Kakasovi, říkal jsem jim Kohoutovi. Bydleli v New Jersey. Hodinku cesty od New Yorku, ale tam za řekou byl už jiný svět. Jsou to americké Nové Zámky, kde se chodí spát se slepicemi. Měli dceru, která pracovala v krejčovství a dělala hospodyně na faře. V kostele se scházela maďarská komunita a ona mě přemluvila, abych dělal ministranta jako doma. S Kohoutovými jsem chodil pracovat do sklárny. Každou půlhodinu se otevřela pec, vyhrnuly se horké lahve na coca-colu, já jsem je kontroloval a dával do krabic. Naučil jsem se chodit do práce včas, protože pás se nikdy nevypínal. Sunday, Monday, Vánoce, Nový rok, vyrábělo se bez pauzy na tři směny. Paní Kohoutová chodila jako všechny ženy v sobotu ke kadeřníkovi, což ji přivedlo na myšlenku, že bych si měl udělat kadeřnický kurs. Navěky budu bohatý, vždyť vlasy rostou lidem i čtrnáct dní po smrti! Poslechl jsem ji. Stalo se, co se stát mělo. Kursy se pořádaly v New Yorku, sklárnu jsem vyměnil za kuchyni restaurace Praha – dopoledne jsem byl škole, večer jsem myl nádobí. Na kursu jsem se potkal s Leventem, klukem z maďarské rodiny, který pracoval v salonu Vidal Sassoon, a ten mi řekl, že hledají někoho na mytí vlasů. Jeho maminka rezolutně prohlásila, že je lepší mýt špinavé vlasy než špinavé hrnce, a tak

jsem se stal „šamponem“, jak se říká umývačům hlav. Nezní to moc nóbl, ale protože jsme byli jen dva myči pro deset kadeřníků, vydělával jsem na dýšku víc než později jako začínající kadeřník. Dolar k dolaru.

Vidal Sassoon byl salon s ohromnou reputací a jeho majitel se v té době vezl na vlně nebývalého úspěchu. Britský kadeřník a stylistka Sassoon osvobodil ženy od natáčecí a jeho revoluce v úpravě vlasů „wash and go“ ovlivnila geometrickou eleganci několik generací. Účes se jmenoval klasický bob a na hlavě herečky Nancy Kwan zazářil v roce 1963 na titulní stránce Vogue. Prosadil se jak na ulici, tak na filmovém plátně...

V šedesátém osmém pak Vidal ostříhal pro filmový horor Romana Polanského *Rosemary má dítě* mladou Miu Farrow téměř na kluka a měl vyhráno. Smazal rozdíl mezi dámským a pánským sestřihem. A chodili k němu lidé od módy, hvězdička teenagerů, modelka Twiggy, nechali se u něho stříhat Beatles...

Sassoon byl světem uznáván nejen pro progresivní mistrovství, ale i jako bojovník proti antisemitismu. Jako komandér Řádu britského impéria zemřel v roce 2012.

Po roce mě Sassoon poslal do Londýna do své kadeřnické Vidal Sassoon Academy. Na akademii se mi líbilo, jen jsem musel podepsat smlouvu, že u něho budu pracovat pět let. Udělal jsem si i pedagogickou specializaci. Nedávno jsem při malování bytu našel certifikát, že jsem „beauty culture feather“, učitel krásné kultury. Když jsem se jako profesionální kadeřník vrátil do NY, chytrý byznysmen Vidal byl už zase o kus vpředu před ostatními. Vymyslel, že dobrou reklamou pro kadeřnictví bude, když kadeřníky a vizážisty začne posílat k fotografům na focení modelky pro módní časopisy. Tehdejší praxe byla taková, že si modelka přinesla šest krabic plných paruk, a když fotograf řekl, že chce Bardot nebo afro, zalovila v nich, nasadila paruku a jelo se. Nově nastoupil Sassoonův kadeřník – a pod fotografií ve Vogue nebo Cosmopoli-

tanu se vedle jména fotografa objevila i informace „vlasy a make-up Vidal Sassoon“. A takhle jsem se já, jeho kadeřník, dostal k fotografům a svému fotografování.

Tehdy tě určitě nenapadlo, že činíš první krok do klubu světových elitních módních fotografů.

Academy jsem absolvoval na počátku sedmdesátých let a pak jsem deset let dělal kadeřníka u nejrůznějších fotografů. Viděl jsem zblízka, jak pracují. Neexistovalo, abych přišel, udělal vlasy, sedl si a hulil cigáro. V Americe je nutné pořádně něco dělat. A když jsem neměl co, musel jsem si práci najít. Váříl jsem kafe, pomáhal s pozadím, nosil kufr – a když jsem se s nimi vláčel, napadaly mě rebelké myšlenky: Proč tohle dělám?! Zlatý komunismus, měl jsem zůstat doma, tam se nikdo nepředřel, a tady makám na čtyřech stavech za jeden plat! Dnes vím, jak dobré to pro mě bylo. Když jsem začal fotit, pomohlo mi, že všechno v téhle profesi a kolem ní znám. V knížce *Někdy ráj* přiznávám, že Amerika mě naučila samostatnosti a odpovědnosti. Atomu, že žádná práce není podřadná. S předpojatostí, kterou jsem si přivezl z domova, jsem zpočátku hodně bojoval. Ve Státech se na mě kvůli práci nikdo přes prsty nedíval.

Poučné muselo být už samo setkání s těmi, kdo na place vládli, s pány fotografy.

Salon mě samozřejmě neposlal hned k pánuobohu. Vyzkoušeli mě na mladých fotografech, kteří neviděli rozdíl mezi fazonou a sezonou. Od Sassoonu pak vždycky ke klientovi zavolali, jak bylo, co Robert, jestli byl dobrý, nebo to byl průšvih. Kdybych dělal problémy, byl by s touhle prací konec. A tak jsem chodil k nejrůznějším týpkům, až mě jednoho dne poslali k mistroví, k panu Horstu P. Horstovi, německo-americkému módnímu fotografovi, ikoně oboru. Tehdy mu táhlo už na sedmdesátku.

Pozor! Byl v našem dnešním věku, Roberte!

Vím! A je mi jasné, co si asi dnes říká mládež o mně. Byli jsme mladí,

ROBERT VANO (67)

● **Narodil se na Slovensku ve vybombardovaných Nových Zámčích v rodině s maďarskými kořeny. „Dodnes se modlím Otčenáš maďarsky.“ Po maturitě emigroval. Podmínkou pobytu v USA byla pro nezletilce adopce americkou rodinou. „V New Jersey mě Kakasovi přivedli jako ministranta do kostela maďarské komunity i k pásu do skláren.“ Mezi lety 1970 až 1984 sklárny vystřídalo mytí nádobí a kadeřnický kurs. „Zbohatneš, vlasy rostou i čtrnáct dní po smrti!“ radila mu „matka“ Kakasová. Hlavy myl v exkluzivním kadeřnictví Vidal Sassoon. Po absolvování Sassoon Academy v Londýně mu fotografická legenda Horst P. Horst nabídl místo asistenta. Od roku 1984 pracoval jako profesionální fotograf čtyři roky v Miláně, poté v New Yorku a Paříži pro přední módní časopisy. Soukromé portoflio plnil fotografiemi mužů a portréty celebrit. V roce 1990 přijel domů na Slovensko a do Prahy. Netušil, že cesta je jeho trvalým návratem do vlasti, v níž byl před 22 lety odsouzen za velezradu. Jeho první „pražská“ kniha mužských aktů *Love You from Prague* vyšla v roce 1991, následovaly výstavy v Praze, Bratislavě, Nových Zámčích. Mezi lety 1996 a 2003 zastával místo kreativního ředitele české edice časopisu *Elle*, pak mu Milada Karasová, majitelka agentury *Czechoslovak Models*, nabídl post ředitele pánské divize, kterou vykonával do roku 2009. „Kdo dělá v Čechách kluky? Martani? Pěkné holky musí mít i pohledné bráčky!“ komentoval svou funkci Robert Vano. V roce 2010 byl poctěn Evropskou cenou Trebbia za tvůrčí činnost. →**

kluby, tráva, drogy, a najednou jsem šel k chlápku staršímu než moje babička. Pro nás byli ti nad padesátkou napůl v hrobě. Pan Horst ovšem umřel v požehnaném věku, v třiadvadesáti (1906–1999, pozn. red.). Vůči nám byl svým způsobem sdílný, jako by chtěl po kapkách předat své bohaté know-how. Při prvním setkání se mě zeptal: „Odkud seš, ty mluvíš tak divně!“ Když jsem řekl, že z Československa, zaklel: „Říkal jsem Trumanovi, ať nedává ty Čechy Rusům, že mám barák ve Varech!“ Fotil všechny prezidenty od Trumana až po Clintona, jejich rodiny a psy, a tak tohle říct hlavě velmoci nejspíš mohl. Chodil jsem k panu Horstovi rád, dal mi po odborné stránce nejvíc. A potkával jsem u něho spoustu zajímavých lidí, které jsem si tehdy „nevygúgloval“. Když jsem se chtěl dozvědět, co jsou zač a co nám může seznámení vzájemně přinést, musel jsem si je postupně objevit. Když pak odešel Horstův asistent, mistr mi nabídl, abych mu asistenta dělal já. Už věděl, že bych rád fotografoval, mluvili jsme o tom. Asistoval jsem téhle legendě čtyři roky. Byl to logický přechod od kadeřnického řemesla k fotografickému.

V době, kdy jsi byl jedním z deseti nejlepších kadeřníků New Yorku! Ty jsi k fotografování směřoval už dříve?

Před Vánocemi jsme se sestrou psávali Ježíškovi dopisy, co si přejeme – třeba loutkové divadlo. A on mi přinesl kolo nebo kopačák. Táta si asi řekl, že divadýlko je hodně „gay dárek“, dám klukovi radši něco chlapeckého. A jednou mi Ježíšek přinesl foťák, bakelitového Pionýra. Tenkrát jsem opravdu zatoužil být fotografem. Lidé kolem byli z mých fotek nadšeni a mě těšilo, že to byl koníček, kterému jsem se věnoval sám. Nebyla to týmová práce, jako když jedenáct kluků lítá za jedním fotbalovým míčem, a když dostanou gól, prohrávají všichni. Táta byl elektrikář a máma prodavačka, a když jsem přišel, že bych chtěl studovat fotograc-

kou školu, táta nesouhlasil: „Budeš fotit v Nových Zámčích pohřby, tam se nic jiného nefotí, tím se neuživíš.“

A ve škole zase chtěli, abych šel do Ostravy na horníka. Nezačali tím, že budeme kutat ve tmě dole v dole, ale sváděním. Na internátě hrají kluci na kytary a užije se spousta legrace, čekáme už jen na vás! Mě navíc zaujalo, že horníci mají na fotkách černé oči, černá víčka, myslel jsem, že Ostrava je něco jako San Francisco, kde frčí černé oční stíny. Tak jsem se přihlásil. Táta mě doma zmlátil a křičel, že tam hned první den umřu. Druhý den šli rodiče do školy, aby můj podpis odvolali. Do hry se znovu vrátila fotografická škola, jenže do ní kluky nebrali. Jen holky. Podle úřadů bylo fotografování ženská práce. Dneska jsou v naší branži na deset fotografií tak dvě holky.

Co si o tvé budoucnosti s okem přilepeným k hledáčku myslel pan Horst? Řekl, že nechápe, proč pořád fotím holky jako on, když mám rád kluky. Byl na kluky taky, a od roku 1938 do roku 1991 žil s britským diplomatem Valentinem Lawfordem. Předběhli dobu, už v roce 1950 spolu adoptovali syna, což bylo v té době absolutně nevidané a určitě i odsuzované. „Focením kluků se neuživím,“ řekl jsem. Fotit je mě nikdy nenapadlo. „Peníze nejsou dost velká motivace,“ namítl, „jestli jdeš po penězích, dělej v realitách nebo na burze.“ Připomněl jsem, že pro kluky neexistují žádné časopisy, kdo by ty fotky chtěl? Kontroval bleskově: „Když jsem začal v roce 1920 fotit, nebyly magazíny ani pro holky, dívky v nových modelech se pro noviny kreslily! Než se naučíš fotit pořádně, budou časopisy i pro kluky.“ A měl pravdu. Ještě dodal, že je stejně jedno, jaké objekty si pro fotky vyberu. „Ať už budeš fotit rajčata nebo nahé kluky, lidi si nikdy nepoví, jé, to je ten úžasný fotograf. Řeknou, že to je ten blbec, který v jednom kuse fotí rajčata a klučíci zadky, no koukni na to! Když budeš fotit nahé holky, vymyslí si, že ti doma nedá žena. Kdo fotí mrtvoly, je úchyl, kdo nahatý chlapy, je bez de-

„Mířil na nás, zblízka jsem se díval do hlavně samopalu.“

baty buzerant. A když víš, že tě stejně pomluví, dává ti to obrovskou svobodu dělat si, co chceš. Je dobře, když si krabici, kam tě zařadí, vybereš sám!“

Stručně, jasně. Dobré rady. Andy Warhol měl velké studio na Čtrnácté ulici na Broadwayi a pronajímал ho, často jsme u něho fotili pro různé časopisy. Dělal v něm také workshopy, visual art, každý týden ho vedl někdo jiný. Dalí, Chagall... A jednou ho vedla i Diane Arbus, která fotila lidi na okraji společnosti, siamská dvojčata, trpaslíky. Spáchala sebevraždu a všichni říkali, že byla nejužasnější americkou fotografkou. Workshopy byly ideální v tom, že lektoři nikoho nepředělávali. Když měl někdo kontury rozmázlé, jen mu ukázali, jak je rozmáznout ještě lépe. Ctili, že každý máme originální otisky prstů i myšlení. Z takových dílen si nepamatujeme ty, kdo hodně mluví. Spíš takové, kteří osloví heslem. A Arbus byla stručná. „Buďte svi! Dělejte, co máte rádi, nikoho se neptejte! Věřte si!“ Věřit si je důležité. Jednou jsem pana Horsta vyrušil otázkou: „Prosím vás, mohl byste se podívat, jestli je ta fotka takhle dobrá?“ A on vykřikl: „Když se ptáš, tak asi dobrá není!“ A když mluvíme o radách a heslech, nezapomenutelná je rada paní Diany Vreeland, před lety zesnulé šéfredaktorky americké edice Vogue. Když jsem přišel na focení snad s minutovým zpožděním, zeptala se, jestli chci být úspěšným fotografem. „Dám vám recept. Padesát procent úspěchu spočívá v tom, že se musíte narodit v Paříži. To jste

propásl. A zbývajících padesát procent tkví v dochvilnosti, musíte chodit na čas. Tak se snažte být v životě úspěšný alespoň napůl!“ Takový recept si pamatuju navždy.

A jaké rady dáváš studentům ve škole ty?

Není recept na to, jak se stát dobrým fotografem. Ale je dobré dívat se pod prsty těm, kteří opravdu dovedou. Když vařím, přemýšlím, jak by jídlo připravila máma, když pečou chleba, vzpomínám, jak ho dělala babička, a když fotím, myslím na pana Horsta. To jsou lidé, kteří mě ovlivnili. Pan Horst vstával ráno ve čtyři, kdy my jsme chodili domů z klubů. Myslel jsem, že starý pán už nemůže spát. Ale on vstával proto, že fotil s přirozeným denním světlem. Lidé vyfotografování v přirozeném světle jsou takoví, jak je ti ostatní kolem nich vidí. Tenkrát už se používaly blesky a my po straně frajeřili: „Proč starý nefotí s bleskem?“ Jednou nás zaslechl. „Neblýskáš, protože takové světlo v přírodě není. Blýská se jenom tehdy, když jsou bohové nasraní!“

V roce 1984 jsi své agentuře oznámil, že budeš fotografovat sám za sebe. Jistě nebyli nadšeni, už na tobě nemohli vydělávat. Byl to riskantní krok?

Začala doba nejistoty pro mě i pro ně. Věděl jsem, že si musím udělat pořádné portfolio, jinak se nehnu z místa. Kvůli portfolio se jezdí zásadně do Itálie. Je tam nejvíce módních časopisů, a tedy i nejvíce šancí. Odjel jsem do Milána, abych začal zase od začátku. Ze Zlatých stránek jsem vypsal sto agentur a poctivě jsem je obcházel. Statistika varuje, že ze sta oslovených agentur jen tři řeknou fotografovi Ano. Ale nic jiného než se dál a dál nabízet nezbyvá. U jedné agentury jsem poctivě vysedával před šéfcínymi dveřmi půl roku. Pak jsem práci konečně dostal, a skvělou. Šéfová přede mnou vpisovala do kolonek kalendáře focení jediné jméno Vano, Vano, Vano... Úžasné! Trpělivost přináší růže, peníze i přírůstky do nabídkového booku. Aby se fotograf v Americe

chytil, musí mu vyjít fotka ve slušném časopise, pod níž je uvedeno jeho jméno. A aby bylo známější a nepřehlédnutelné, musí být publikováno průběžně, ne jen jednu sezonu.

I když jsem měl řůru vlastních fotek, pro portfolio je důležité, jestli je v něm fotka Katky z Košic nebo Claudie Schiffer v modelu Versace. A mé fotky kluků byly pro portfolio neefektivní. Potřeboval je málokdo. Časopisů pro holky je čtyřikrát víc než časopisů pro muže. Ale to začalo už v ráji – Adamovi stačil jeden list, Eva musela mít tři. Pro Ameriku jsem zkrátka potřeboval portfolio zvučných jmen. Direktor italské edice Harper's Bazaar mi kladl na srdce, že do NY se musím vracet jako Kleopatra, když vjížděla do Říma. Že za sebou musím táhnout otroky, slony, zlato, všechno!

A táhl jsi?

Poklady jsem v portfolio měl. Rok jsem zůstal v New Yorku, a pak jsem si ještě zajel rozšířit portfolio do Paříže. Má málo časopisů, prakticky jen Vogue, přesto tam všichni rádi jezdí. Velká konkurence, méně možností, jenže Paříž je pro módu pořád poutním místem. Bydlel jsem tam do roku 1992, ale po revoluci už jsem začal jezdit do Prahy a domů. Nejdřív jsem se bál přijet, tak růžově to vypadalo už jednou, na jaře v osmašedesátém. Byl jsem odsouzen za vlastizradu, protože jsem zdrhnul od vojenské povinnosti, a máma mi v tom free období začala posílat výstřižky z novin, že už se můžu vrátit, že budu omilostněn. A pak báb ho, obsadili nás Rusové! Takže jsem měl strach, aby se to zase nezvrtilo. Jenže v jedenadevadesátém už bylo jasné, že změna nastala.

A první kroky v novém Československu a posléze v České republice jsi nedělal sám. Návrat lákal i rodinu tvého kamaráda Richarda... Richard Zoli je kamarád ze školy, známe se od dvanácti let. V sedmašedesátém, kdy jsem utekl, studoval na vysoké ekonomické. Když ale v den svých narozenin uviděl pod okny tanky spřátelených armád, odjel do Ameriky. S pasem přes Rakousko.

V lágru byl jen dva měsíce, protože venku někoho měl. Mě. Po pár letech jsem ho rozesmál, když jsem mu oznámil, že hodlám být profesionálním fotografem. „Jestli ty budeš fotografem, Roberte, tak sním svůj klobouk!“ Dneska by jich měl sníst deset, za mou výdrž u řemesla.

V Praze jsem si v roce 1991 pronajal byt, abych mohl pendlovat mezi Prahou a Paříží. A zašel jsem do družstva Radost v Žitné ulici, které založili dva šikovní, podnikaví kluci z FAMU, Petr Lukáš a Pavel Nádvorník, spolu s česko-francouzskou historičkou umění a pedagožkou Annou Fárovou a její dcerou Gábinou, fotografkou. Pátým členem družstva Radost byl Ivo Pospíšil, zakladatel a manažer rockové kapely Garáž. Byli velmi aktivní, vydávali časopis Post, začínali s knížkami, plánovali otevření muzea fotografie, pořádali koncerty. Když paní doktorka Fárová viděla mé portfolio i s mužskými akty, hned navrhovala, abychom je vydali jako knížku. „Jedna revoluce skončila, teď musíme začít s revolucí jiného vnímání světa.“ Trochu mě její věta překvapila. Revoluce je silné slovo, já přináším jen výrazně estetizovaný obraz, mé fotky poselství nenesou. Ale rozuměl jsem jí. Západ přece jen vnímal a prezentoval dobu jinak než lidé v komunisty okupovaném Československu.

Kvalitní portfolio bylo důležité nejen pro tvé další příležitosti. Otevřelo tady mnohým lidem oči,

„Pro portfolio je důležité, jestli je v něm fotka Katky z Košic nebo Claudie Schiffer v modelu Versace.“

najednou viděli, kde je svět a kde jsme my. Stejně tak důležité bylo, že ses tu po čase stal kreativním ředitelem české edice časopisu Elle a později i ředitelem sekce mužské divize Czechoslovak Models. Ale vraťme se do doby porevoluční.

Když ke mně přijel Richard s rodinou, narazili na všední českou realitu. Venku si zvykli na saláty, tady na jídelničcích nebyly. Nedalo se tu zdravě ani nezdravě nasnídat, hospody otvíraly až v jedenáct. Richard a jeho manželka Bethea chtěli v Praze otevřít butik, ve Státech prodávali oděvy a dařilo se jim, ale když viděli tu gastronomickou bídu, rozhodli se pro restauraci. A protože kluci z Radosti právě hledali prostory pro kulturní centrum, dal jsem je dohromady. Ze tří nabídek vinohradské radnice si s Richardem vybrali bývalou vinárnu Roma na Bělehradské ulici. Richard v ní zbudoval restauraci, kavárnu, galerii, CD shop a dole diskotéku. Radost FX se stala prvním místem v Praze, kde tohle všechno bylo pod jednou střechou. Lehce provinční Praha byla nevidaným klubem, který existuje dodnes, nadšena. Lákal extravagantností, nekonvenčním vintage designem a profesionalitou.

Tvá následná „radostná“ výstava všechny dostala. Galerii zněla Maria Callas, nábytek byl potažen bílým plátnem, podlaha byla posypána plátky rudých růží. Černobílým mladíkům na tvých fotografiích to neobarokní prostředí nebyvale slušelo. A na světě už byla i tvá první knížka.

Jen co o ní Anna Fárová začala, letěl jsem na otočku do NY pro fotky. Knížka *Love You from Prague* vyšla v družstvu Radost v roce 1992 a ve východní Evropě to byla první fotografická publikace svého druhu. Distributor Rizzoli Books New York vzal dvacet tisíc výtisků, prodávaly se po celém světě. Pod sloganem Poprvé z východního bloku! Že jsem byl první, byla samozřejmě náhoda, ale na druhou stranu jsem byl na tu náhodu připraven. Především tím, že jsem →

už uměl fotit a mé mužské akty jednoznačně zaujaly. Předpověď pana Horsta se naplnila.

Přiznám se, že tvé fotografie jsou pro mě emotivnější a vzrušivější než snímky Horsta P. Horsta. Ať už fotografuješ fotbalistu ve slipech, modelku pro Dolce Vita, Diorovu zahradu nebo uvadající tulipány. Pan Horst je pro mě často spekulativní, příliš dekorativní.

První fotografové neměli z čeho brát. Říká se jim piktorialisté, protože se inspirovali malířskými díly. A máš pravdu, o fotkách pana Horsta se někdy říká, že jsou statické a lidé na nich připomínají sochy. Ale to je dáno i technikou. Model se nesměl chvíli ani pohnout, ani dýchat. „Já vydržím nedýchat dvě minuty!“ křičel Horst. Byl pod dekou a náhle objektiv odkryl a zase zakryl. Film byl mezi dvěma skly a negativy byly veliké, snad čtyřicetkrát třicet centimetrů. Udělal maximálně tři fotky jednoho modelu. Když je žena krásná, bude stejně krásná i na sto fotkách, říkával. A ošklivá stejně tak. **Četl jsem názor, že mužské modely fotografuješ v měkčích pózách připomínajících akty ženské, a to je děláš přitažlivějšími.**

Zpočátku byli muži – spoře oblečení nebo nazí – foceni ve výrazně maskuliních postojích. Byli to hlavně spor-

tovcí, vojáci, dřiči zvedající těžká kola závodních aut a námořníci bojující se řvoucím oceánem. Když jsou kluci mezi sebou, předvádět se a hrát si na pohodové siláky patří k mužské ješitnosti. Když je fotím a jsem s nimi sám, svěří se s problémy, ukážou citlivější tvář. Ať už je to fotbalista nebo študák filozofie. Jsou takoví, jací opravdu jsou. A chci je fotit právě takové. A co se týká póz, ty jsou přece dány lidským tělem a jsou u holek i kluků v základě stejné. Co mohli s člověkem na plátně udělat malíři? Mohli ho posadit, položit nebo nechat stát. Měnilo se jen prostředí kolem něho. Venuše stojící v mušli, Maja ležící na sofa, nahý stojící Schiele na autoportrétech, Michelangelovi nazí otroci sedící zadumaně i svůdně na stropě Sixtinské kaple...

Říká se o tobě, že jsi světoznámý fotograf. Jak se na tento lichotivý titul díváš?

Dobře se poslouchá, ale žádný fotograf není světoznámý. Kečup je světoznámý, protože ten zná celý svět. Ale celý svět určitě nezná ani Helmuta Newtona, ani pana Horsta. A Robert Vano, kdo to je?

No přece ten světoznámý fotograf z Nových Zámků, Nového Yorku a právě teď i ze staříčké Prahy.

Vždycky jsem chtěl být jako kečup. Ale to se žádnému fotografovi nepovede!

MEZI ČTYŘMA OČIMA
Děkujeme čtenářům, pokud je neudivilo či neurazilo naše tykání. Známe se pětadvacet let, těší nás vědět o sobě, vykání by nám nešlo. Jedno jsem ale nevěděl, a to, že Robert úkoluje dva anděly strážné. Dnes už znám i je! Když na autogramiádě nové knížky Robert Vano (fotka nemusí být ostrá) srovnával popularitu fotografů a kečupu, naklonil se ke mně jeho anděl blondák: „On tomu kečupu strašně závidí!“ A anděl černovlásek se spiklenecky usmál: „My mu snad jednou na jeho hrobku na Olšanech dáme vyrýt: Zde odpočívá Robert Kečup Vano. A vsadím se, že ho hned bude znát každý.“ Tak na ty dva pozor, Roberte. A jestli ti to provedou, přijmi to – a nediv se!

Trend alert: The Chelsea Boot

Boty, již se staly poznávacím znamením členů skupiny Beatles, tento podzim dobyly módní scénu! Nastal čas, aby se staly součástí i vašeho šatníku. Kultovní britská značka CLARKS vám poradí, jak je nosit.

Značka CLARKS, již v tomto roce slaví 190 let od svého založení, je nesporným odborníkem na styl. Úspěšně propojuje britskou tradici s nejnovějšími trendy a inovativními technologiemi. Díky ní se klasické boty Jodhpur, které v roce 1962 obuli George Harrison a Ringo Starr, dočkaly nové podoby. Originální detaily dodaly nadčasové

siluety ultramoderní městský look. S čím tyto boty sladit? Nejlépe s dlouhou tvrdovou sukní či džínami, vlněným kardiganem a teplou šálou.

Designové ikony: kožené boty Jodhpur Marquette Wish značky CLARKS

Pohodlí po celý den díky technologii Cushion Plus®

British country je nejžhavějším trendem letošního podzimu!

